

Oponentní posudek vypracovala: MgA. Ida Chuchlíková
k diplomové práci: Martina Požárové

Město mezi řekami

Když jsem se dozvěděla téma práce Martiny Požárové, okamžitě mě zadání nadchlo. Vnitřní krajina města, kterému řeky daly jméno a navíc Martino rodiště je výborná startovací čára. Její úvodní prolog a hloubka s jakou se Martina ponořila do vyjasnění si vlastní interpretace vztahu prostředí města a řeky předznamenala, že se můžu těšit na koncentrovanou a vrstevnatou práci. Martino ideové podhoubí se výstižně promítá v citaci Sterecovy a Dadejikovy Druhé přírody, *kde je prostor řeky interpretován jako klíč k provázání a identifikaci společného ve smyslu setkáním se se znamením "hluboké časovosti", se znaky odkazujícími k "věčnosti". Její motivace pramení v touze odhalit skrytý potenciál řeky - klíči k provázanosti člověka s krajinou a jeho sebeidentifikaci. Stěžejní výzvou se stal společný prostor- rozhraní mezi řekou a vnitřním městem. S takto ideově položenými základy mě Martina navnadila, že se střetávám s prací, která klade důraz na kauzalitu navrhování – tedy že i poslední detail návrhu má vědomou příčinu – což v architektonické tvorbě považuji za velice obtížné udržet v průběhu celého procesu – a to navíc ve chvíli, kdy se pohybujeme napříč měřítky – mezi urbanismem a detailem.*

Analytická část, kde Martina prokazuje zorientování se v širším kontextu a srovnává si souvislosti dějů, kolem kterých se formoval organismus města ve vztahu k řece, na mě působí jako povinná součást bez dalších větších dopadů. Rezonuje ve mě až chvíle, kdy se Martina paralelně s analytickým přístupem nechává vést vlastní intuicí, která se opírá o znalost veřejných prostorů, aby v závěru analýzy vytvořila podklad pro svou další práci - abstrahované schéma - představující zjednodušený veřejný prostor města. Ten v postupných krocích doplňuje o klíčové body městských dominant a veřejných staveb spolu s hlavními komunikačními tepnami. Později, když jsme se viděly osobně, mi došlo, že si Martina všímá dalších jemnějších vrstev. Zajímá mě její názor na to, do jaké míry je pro srozumitelnost projektu možné vypustit v analýze podstatné detaily, které sama vědomě reflektuje. Následně se objevují jako otisky v samotném návrhu, avšak v analýze je pojmenované nenajdeme. Jsou natolik jemné a intuitivní, že se Martina jejich popisu vyhýbá, aby neohrozila racionální přístup v analytické části? Do jaké míry může architekt v měřítku urbanismu přiznat, že pro definování nových vazeb hraje významnou roli i drobné měřítko? Zatímco někde stačí obecně definované principy, jinde se bez bližšího specifikování detailu vytratí podstata. Jak se mezi tímto rozporem srozumitelně pohybovat?

Zpátky k návrhu – Martina ho představuje ve dvou základních částech - tu první osobně chápu jako seznam prostorových záměrů – ideální formát pro prezentaci samosprávě pro další rozhovory se – chce se-li městu tématu řeky skutečně věnovat. Pozitivně hodnotím, že vytrhnutí řeky z role přehlížené kulisy, neústí v teatrální odpověď, naopak v citlivé, strategicky mířené akupunkturní zásahy vycházejí z komplexního uvažování o městě s vazbou na každodenní život místních. Martina nejprve aktivuje pohyb kolem řeky (ať už se jedná o doplnění cestní sítě, nových lávek, průchodů). Následně

poodhaluje kolemjdoucím paměť míst, cyklů života rozhraní řeky (rozlivová louka) i skrytých tajemství (např. v obnoveném náhonu, či louce rozlivu).

V druhé části návrhu se Martina soustředí na definování principů nové zástavby a veřejného prostoru v doteku s řekou. Přiznávám, že úvodní text k této části mě natolik konvenuje, že mám nutkání chtít po autorce víc, nikoliv proto, že by pro mě její práce byla neúplná, naopak. Protože mě zajímá, jak by se vyvíjela dál. Principy jednotlivých typů zástavby se opírají o další analýzu – Martina ji nazývá „frontback“ a popisuje v ní povahu předních a zadních fasád. To, co postrádám, jsou do stejné úrovně obdobně představená další témata, s kterými Martina evidentně vědomě pracuje a odkazuje se na ně i ve zdůvodnění u jednotlivých typů domů (akcentování měřítek, měkkosti a divokosti okolí řeky, či banálním zdůvodnění změny náplně domu). Je to otázka po srozumitelnosti a udržení konzistence napříč celou prací. Stačí Martině pro vyjádření zásadních příčin návrhu pouze schéma frontback? Co by sama považovala nyní při pohledu zpět za klíčové představit, aby pro ní bylo zdůvodnění návrhu snazší? Většina z toho, na co narážím, je v samotném návrhu přítomna. Né však na první pohled a při vědomí pečlivosti s jakou Martina svou práci člověka provází, se představení příčin dalších principů jeví jako posílení sebejistoty návrhu. Je zřejmé, že nic se neděje samoúčelně. V místech zásahů vychází Martina z předobrazů, které ji nabízí bezprostřední okolí. První implus na cestě podél řeky, jehož výsledkem je definování nové urbánní hmoty najdeme v místě, kde protilehlý charakter zástavby nabádá k respektování rytmu otevřených figur domů. Martina doplňuje prázdnou stranu řeky o novou zástavbu – protiváhu k stávajícímu - v podobě rytmizujících hmot bytových věží, se střídajícími se průhledy do soukromých dvorů. Adekvátní zasazení a reflexe vlivu okolí se odráží i ve funkční náplni. V místech, kde předpokládá vyšší intenzity proudění kolemjdoucích, mění Martina obytný parter domů v nebytový. Samozřejmě, že je tu řada otázek – třeba do jaké míry je orientace hlavních vstupů směrem k promenádě a řece křečovitá a skutečně by byl tento princip nezbytný. Zajímalo by mě, jak si Martina hlavní vstupy představuje?

Další proměna podél řeky, nabízí zcela odlišný charakter. Jde o doplnění celoměstsky důležité avšak dnes nedokončené řady domů. Sídli tu ZUŠ s poliklinikou. Martina frontu uzavírá novou budovou knihovny. Velkorosý předprostor podtrhuje význam nové budovy i jejich sousedů. Princip orientace budovy i veřejného prostoru si podmaňuje řeka a cesta podél ní. Opět je možné se k řece přiblížit. Zrovna tady mě napadá, ale platí to i pro ostatní místa...Do jaké míry jsou schémata principů přesná? Je zvolená grafika zkratkou - ve smyslu obecnější regulace - nebo v sobě otiskává již konkrétních řešení? V podstatě se ptám po ideálním zobrazení regulací, které Martina v místech naznačuje.

Poslední zastávkou na cestě podél řeky před samostatným soutokem je trojce vil obklopených společnými zahradami. Zdálo by se, že vily lze zahrnout již jako součásti soutoku, avšak v tomto místě, jakoby vztah k řece nebyl natolik důležitý. Vazba k vodě, potažmo ke krajině s ní související, má intimnější rozměr – a odráží se v sousedství s obnoveným náhonem a výhledem směrem k rozlivové louce. Pohled do soukromé zahrady cloní řada stromů. Opět tu Martina prokazuje, že žádný detail nevzniká náhodně, ale má své příčiny v širších souvislostech.

Nyní k samotnému soutoku. Respektive k novým domům a prostranstvím, které soutok obklopují a předefinovávají. Do původně rozlehlého, komplikovaně uchopitelného prostoru, kterému dominovala hlavní dopravní komunikace, vnesla Martina jemnější měřítko

a tím i jinou rychlost vnímání. Vzniká náměstí před poštou. **Bvdlení na Moráni Nová galerie** jejichž leitmotivem není prostor uvnitř, ale vyniesy ven, které ona sama ohraničuje. Prostor soutoku je propojen novými lávkami. Rozmanitost ve vnímání řeky je umožněna ukotveností jednotlivých prostorů – blízkostí – i možností odstupu, ať už jde o komponované výhledy z galerie, kdy je soutok v druhém plánu a přesto tvoří podstatu obrazu. Nebo schody, které jsou víc než mobiliářem – sochou sledující proměny řeky, kterou okolní zeleň může tiše pohltit, aniž by se jí to mohlo zcela podařit. Kousek dál je ve vodě několik kamenů. Martina ví, že překonat náhon a dotknout se špičkou boty vody, může pro malého člověka znamenat víc, než všechny urbánní zásahy (pro něj ve zcela neuchopitelném měřítku), přestože nabídnou provázání celého města.

Martina je architektka rozumem i duší, vědomě prostupuje měřítka a zdůrazňuje podstatu tam, kde je nezbytné ji pevně uchopit. Naopak otevřenou škálu možností ponechává v úrovni, která pro ni nepředstavuje hrozbu ztráty příběhu a identity místa.

Přeji ji mnoho úspěchu v dalších letech a navrhuji ohodnocení A

